

Juiste gegevens belangrijk voor milieubedrijfsvoering

Informatievoorziening is onmisbare eerste stap

Doelvoorschriften in milieuvergunningen zullen bedrijven steeds meer dwingen tot het formuleren en uitvoeren van een milieubeleid. Een goede informatie-voorziening is onmisbaar en automatisering kan daarbij een belangrijk hulpmiddel zijn.

Ing Rob J. van der Jagt, werkzaam op het gebied van milieu-informatisering bij DHV Milieu en Infrastructuur bv, Amersfoort.

Sommige vergunningsvoorschriften noemen concreet de milieuvoorzieningen die het bedrijf moet treffen. Andere voorschriften geven alleen milieudoelstellingen aan. Hoe dan ook, in beide gevallen worden beheersactiviteiten verwacht. In het geval van doelvoorschriften is het bedrijf vrij daaraan zelf invulling te geven. Het bedrijf kan dan niet volstaan met alleen beheersmaatregelen maar moet ook initiatieven nemen voor het formuleren van een milieubeleid. Dit idee ligt ten grondslag aan het bedrijfsmilieuzorgsysteem met rapportageplicht. Het Rijk verwacht dat vóór 1995 deze werkwijze bij ruim 10.000 bedrijven is ingevoerd.

Het opzetten van een milieubeleid en de rapportageplicht betekent dat de informatie-voorziening een belangrijke rol gaat spelen binnen het bedrijf. Het adviesbureau DHV ontwikkelde speciaal hiervoor een softwarepakket.

Verplicht

Het idee dat informatie-voorziening een grotere rol gaat spelen, wordt bevestigd in de Verenigde Staten. Daar is reeds uitgebreide ervaring opgedaan met milieuzorg en inmiddels bestaan er al wettelijke regelingen die de bedrijven tot geautomatiseerde opslag en verwerking van milieugegevens verplichten. Maar ook in Nederland is een aantal grotere bedrijven al verplicht om de gegevens te verzamelen en daarover te rapporteren aan de vergunningverlenende instantie.

Dubbelrol

Automatisering van de informatie-voorziening is mogelijk voor ondersteuning van een bestaand milieuzorgsysteem. In zo'n geval maakt de milieuzorg al onderdeel uit van de organisatie en wordt automatisering gebruikt voor een efficiënter beheer en voor het verstrekken van informatie aan de overheid. Maar automatisering kan ook ondersteuning geven bij de implementatie van milieuzorg binnen de onderneming. Automatisering kan dus zowel een *volgend* als een *initiërend* hulpmiddel zijn.

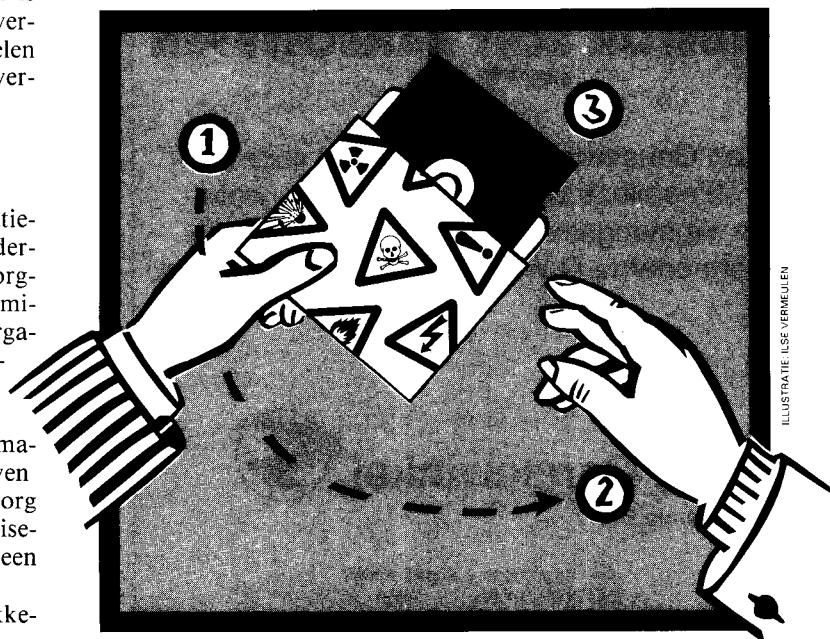
Deze dubbelrol levert bij de ontwikkeling van standaardsoftware veel pro-

blemen op. Automatisering in een *volgende* rol leidt al snel tot het ondergeschikt maken ervan aan de bestaande organisatie en (administratieve) procedures. In *initiërende* zin roept automatisering snel de zorg op dat de milieuzorg afhankelijk wordt van de computer. De gebruiker moet ervoor waken bij de verdere beleidsvorming niet door de computer te worden geregeerd.

Basispakket

Het MilieuBeheersSysteem (MBS) van DHV richt zich in eerste instantie op de bedrijven die al enige vorm van interne milieuzorg hebben ingevoerd. Binnen één bedrijfstak en bij gelijke organisatiestructuren kan MBS als een basispakket worden gebruikt. Zo'n pakket is afgestemd op de specifieke milieuproblemen van de doelgroep en is flexibel genoeg voor individuele aanpassingen. Daartoe is het pakket ontwikkeld in een open relationeel databasemanagementsysteem (Oracle) met vrij definieerbare classificatietabellen en autorisatiemogelijkheden. Met *queries* kunnen door de gebruiker specifieke rapportages worden gedefinieerd. Voor ieder bedrijf wordt het basismodel dan verbijzonderd en geschikt gemaakt voor zijn eigen situatie. Hierbij kan de bestaande organisatie geheel of gedeeltelijk als uitgangspunt dienen.

In tweede instantie zal, voor bedrijven die milieuzorg nog moeten invoeren, het basismodel worden uitgewerkt tot een MBS op basis van een bedrijfseigen organisatie en werkwijze. De bedrijven kunnen hun milieuo-

ILLUSTRATIE: ILSE VERMEULEN

zorg dan invoeren aan de hand van de structuren en methodieken van MBS. Uiteraard ligt in deze situatie de nadruk op de implementatie van MBS in de organisatie terwijl bij aanschaf van het basismodel de nadruk zal liggen op het nader toepassen en definiëren van het pakket.

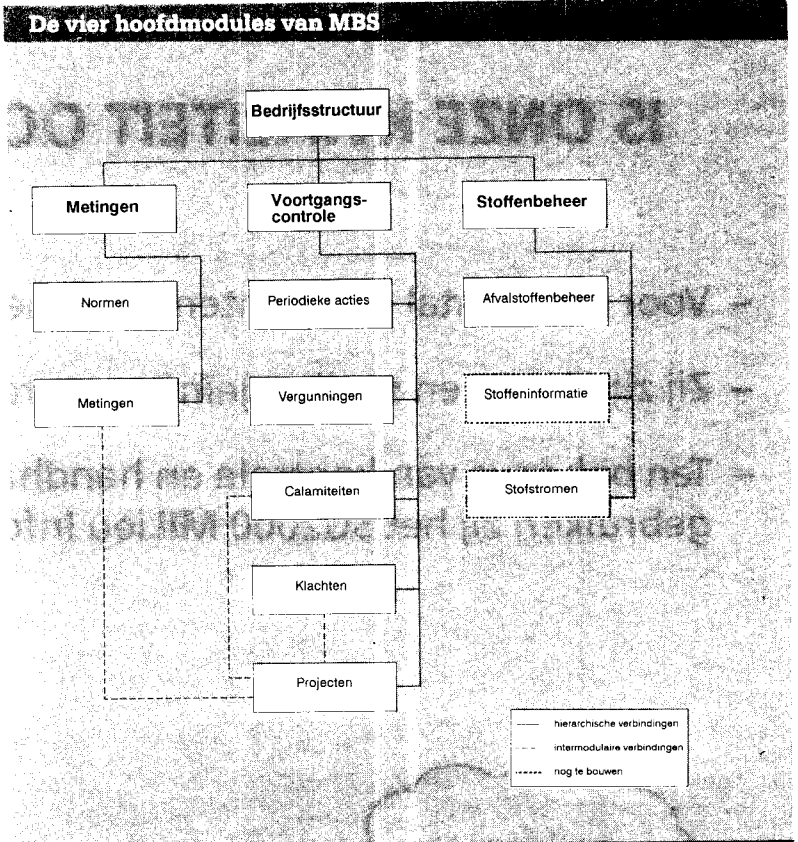
Structuur

MBS bestaat uit vier hoofdmodules: systeembeheer en bedrijfsstructuur, metingen, voortgangscontroles en stoffenbeheer. De hoofdmodule *systeembeheer en bedrijfsstructuur* verdeelt de structuur van het bedrijf in produktielokaties, plants, afdelingen, productie-eenheden en op het laagste niveau de installaties.

Bij de hoofdmodule *metingen* zijn in het pakket emissiepunten gedefinieerd op het niveau van installaties. Op deze punten worden de emissies vastgelegd naar de diverse milieucapartimenten zoals lucht, water, bodem en geluid. Per emissiepunt en per component is toetsing mogelijk van de meetresultaten aan interne of externe normen. De emissiepunten zijn met coördinaten vastgelegd zodat de geregistreerde gegevens tevens bruikbaar zijn voor verspreidingsberekeningen en grafische weergave van de resultaten.

Bewaken

De hoofdmodule *voortgangscontroles* wordt gebruikt voor het registreren, plannen en bewaken van milieumanagementactiviteiten. Milieuklachten en calamiteiten (incidenten) worden hier geregistreerd en vervolgens gebundeld in één of meerdere projecten. Plan-

ning en bewaking van de gedefinieerde projecten is mogelijk met de module *projecten*. Deze module is ook bruikbaar voor incidentele projecten, zoals een aanvraag voor een milieuvergunning.

De informatie over de aanwezigheid en inhoud van vergunningen en meldingen is vaak slechts bij enkele personen bekend, en is veelal niet duidelijk gedocumenteerd. Daarom is de module *vergunningen* in het systeem opgenomen. Hierin wordt per installatie aangegeven onder welke vergunning zij valt en wat de aard van de vergunning is. Tevens heeft de vergunning een relatie met de module *periodieke acties* waarin opgenomen is welke activiteiten periodiek moeten plaatsvinden en waarin deze bewaakt kunnen worden. Die acties kunnen betrekking hebben op metingen, rapportages en controle.

Stoffenbeheer

De hoofdmodule *stoffenbeheer* is vooralsnog beperkt tot chemische en andere bedrijfsafvalstoffen. Hier worden de afvalstromen als partijen geregistreerd die in (tussen)depots zijn verzameld. Afhankelijk van de gewenste wijze van afvoer en verwerking kan vervolgens een zending worden samengesteld die de onderneming mag verlaten. Deze module koppelt de zendingen aan vervoerders en verwerkers waarmee de onderneming contracten heeft afgesloten.

Prototype

Op dit moment is het prototype van MBS operationeel en wordt de installatie bij enkele bedrijven voorbereid. Na bijstellingen van het prototype zal het worden uitgebouwd naar het basismodel dat naar verwachting in 1992 operationeel zal zijn. De uiteindelijke versie zal dan de gegevens kunnen verstrekken voor het opstellen van het milieujaarverslag. ■

